17. הפטרת יתרו (ישעיהו ו 1-13)

א. **בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת־הַהֵיכָל:**

בִּשְׁנַת מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ: הפרק הזה מתאר את הקדשת הנביא שניבא בפעם הראשונה בסוף מלכות עוזיהו, מלך יהודה ה-10. נראה שכתב או אפילו אמר את נבואתו זו רק אחרי מות המלך.

וָאֶרְאֶה אֶת אֲדֹנָי: הנביא לא ראה את הבלתי נראה והתלמוד במס׳ יבמות מט/ב מפרש: כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה.

יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא, רָם וְנִשָּׂא: בעלי הטעמים מפרידים יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא ל-רָם וְנִשָּׂא, ומייחסים את התארים האלה להקב״ה.

וְשׁוּלָיו: רד״ק: או ״הכנוי כנגד הכבוד ... או יהיה הכנוי כנגד הכסא״.

ב. **שְׂרָפִים עֹמְדִים | מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם | יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף:**

שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ: כמובן מעל כס המלכות.

וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף: ס׳ מורה הנבוכים א, מג: ... המלאכים אינם בעלי גופות ... כל כנף שבא במלאכים ענינו הסתר. הלא תתבונן אמרו בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו, כלומר שסבת מציאותו ר״ל המלאך, נסתרת נעלמת מאד, והוא פניו.

ג. **וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ | קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:**

וְקָרָא זֶה אֶל זֶה: צועקים בקול אחד.

מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. לא רק בעולמות העליונים אלא גם בעולמות התחתונים. (ס׳ מורה נבוכים א, יט)

ד. **וַיָּנֻעוּ אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן:**

וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן: העשן ממזבח הקטורת, פס׳ ו. העשן בא להסתיר את השכינה מעיני הנביא.

ה. **וָאֹמַר אוֹי־לִי כִּי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא־שְׂפָתַיִם אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יוֹשֵׁב כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי:**

וָאֹמַר אוֹי לִי כִּי נִדְמֵיתִי: הזדעזע הנביא כי חשב שימות אחרי שראה את השכינה.

... וּבְתוֹךְ עַם טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יוֹשֵׁב: טמא שפתיים לעומת הפמליה של מעלה.

מדוע האתנח תחת המילה יוֹשֵׁב ולא תחת המילה נִדְמֵיתִי?

ו. **וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן־הַשְּׂרָפִים וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקָחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ:**

וּבְיָדוֹ לא בידו ממש אלא במלקחיים **רִצְפָּה בְּמֶלְקָחַיִם ...**

ז. **וַיַּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר:**

וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר: לשון יחיד במשמעות קיבוץ. חטאתך תכופר כי אתה אדם תוהה וגם טועה.

ח. **וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת־מִי אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֶךְ־לָנוּ וָאֹמַר הִנֵּנִי שְׁלָחֵנִי:**

אֶת מִי אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֶךְ לָנוּ ...: לָנוּ: מילה זו אינה רבים מלכותי כי הקב״ה מדבר לפני כן בגוף ראשון (אֶשְׁלַח). לכן, מדובר בהקב״ה והמלאכים ביחד. השאלה הזאת פיקטיבית ומתייחסת במרומז לנביא מאחר והוא העד היחיד למעמד המסתורי הזה.

ט. **וַיֹּאמֶר לֵךְ וְאָמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ וְאַל־תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ וְאַל־תֵּדָעוּ׃**

וַיֹּאמֶר לֵךְ ... **וְאַל תֵּדָעוּ**׃ נראה שיש כאן אירוניה נפלאה בפסוק הזה ובבא׃ לפעמים מוכיחים בהגזמה עוונותיו של מי שאוהבים אותו בכוונה שהמוכח יתקן את עצמו לבד.

י. **הַשְׁמֵן לֵב־הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן־יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב וְרָפָא לוֹ׃**

הַשְׁמֵן׃ כַּסֵּה בשומן ולבם יהיה בלתי חדיר לדברי הנביאים.

הָשַׁע׃ מקוצר של הָשֵׁעַ. (שורש ׳שוע׳ או ׳שעע׳)׃ למרוח חומר שומני על חפץ, כלומר לכסות. מכאן המילה ׳שעווה׳.

השורש הזה קיים גם בתרגום אונקלוס (ויקרא יד 42)׃ וְטָח אֶת הַבָּיִת׃ וְישׁוּעַ יָת בֵּיתָא.

וְרָפָא לוֹ׃ כך יתרפא.

יא. **וָאֹמַר עַד־מָתַי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד אֲשֶׁר אִם־שָׁאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁאֶה שְׁמָמָה׃**

וָאֹמַר עַד מָתַי אֲדֹנָי׃ עד מתי תהיה קשיות לבם?

יב. **וְרִחַק יְהוָה אֶת־הָאָדָם וְרַבָּה הָעֲזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃**

וְרִחַק יְהוָה אֶת הָאָדָם׃ ירחיק ה׳ איש מרעהו בארץ הזאת.

יג. **וְעוֹד בָּהּ עֲשִׂרִיָּה וְשָׁבָה וְהָיְתָה לְבָעֵר כָּאֵלָה וְכָאַלּוֹן אֲשֶׁר בְּשַׁלֶּכֶת מַצֶּבֶת בָּם זֶרַע קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ׃**

זֶרַע קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ׃ גִּזְעָהּ של העשיריה.